Skolinspektionen

Återkoppling

2018-03-26

Dnr 400-2017:3948

Kalmar kommun

kommun@kalmar.se

Rektor Ulf Nilsson

ulf.nilsson@kalmar.se

Återkoppling

efter kvalitetsgranskning av undervisningen i Idrott och hälsa i Södermöreskolan

Skolinspektionen
Box 156, 221 00 Lund

Inledning

Återkopplingen syftar till att vara ett stöd för skolans arbete med att utveckla undervisningen i idrott och hälsa. I återkopplingen anges de utvecklingsområden som Skolinspektionen bedömer vara relevanta för att förbättra undervisningen i idrott och hälsa vid Södermöreskolan. Återkopplingen grundar sig på ett verksamhetsbesök som Skolinspektionen genomförde den 23-24 januari 2018. Vid besöket genomfördes sex lektionsobservationer samt intervjuer med rektor, två lärare, och 23 elever i årskurs 7 till 9.

Ett flertal bestämmelser i skollagen relaterar till undervisningen och i läroplanens inledande kapitel anges skolans värdegrund och uppdrag samt de mål och riktlinjer som ska styra skolans arbete[1]. I kursplanen för ämnet idrott och hälsa anges ämnets syfte, det centrala innehållet samt kunskapskrav för de olika betygen. Granskningen ska med stöd av gällande författningar och aktuell forskning[2] undersöka om elever i grundskolans årskurs 7 till 9 får en undervisning i ämnet idrott och hälsa av god kvalitet. För att bedöma detta undersöks i vilken utsträckning undervisningen i idrott och hälsa planeras och bedrivs utifrån kursplanen. Vidare granskas undervisningen utifrån allmändidaktiska kvaliteter.

Fakta om Södermöreskolan

Södermöreskolan är en kommunal skola belägen i Kalmar kommun och har drygt 250 elever i årskurserna 7 – 9. Skolans lärare är organiserade i tre arbetslag och det finns två lärare som undervisar i idrott och hälsa.

Undervisningen i idrott och hälsa i Södermöreskolan

Planering och genomförande av undervisningen

Skolinspektionen bedömer att undervisningen planeras och genomförs så att samtliga kunskapsområden ges ett sådant utrymme att eleverna erbjuds möjligheter att utveckla samtliga förmågor som ingår i ämnet. Granskningen visar att skolan själv identifierat ett antal innehållspunkter som skulle behöva ges ett större utrymme i undervisningen.

Intervjuer med lärarna och ämnesplaneringar som Skolinspektionen granskat, visar att undervisningen i idrott och hälsa planeras utifrån det innehåll som kursplanen föreskriver. Lärarna berättar att de planerar undervisningen främst utifrån kunskapskraven och det centrala innehållet. Lärarna säger att det finns innehållspunkter, inom ramen för samtliga kunskapsområden, som de arbetar med att utveckla för att ytterligare förbättra undervisningen. De ger som exempel innehåll kring mental hälsa och kulturella aspekter inom kunskapsområdet friluftsliv och utevistelse. Enligt lärarna planeras innehåll och aktiviteter så att eleverna får möjlighet att utveckla de förmågor som anges i kursplanen. Samtidigt säger de att aktiviteter som syftar till att utveckla förmågor kopplade till friluftsliv och utevistelse inte får så stort utrymme som de skulle önska eftersom lektionspassen skulle

---

[1] För granskningens författningsstöd, se bilaga 1

[2] Skolinspektionen (2012b). Framgång i undervisning. En sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan.

behöva vara längre. Enligt lärarna är det svårt att låna tid från andra lärares lektioner och lärarna säger att de skulle vilja samverka mer med lärare i andra ämnen.

I elevintervju uppger enstaka elev att utbudet av aktiviteter upprepas år efter år och säger att det känns som att de gör samma saker år efter år. Lärarna säger att de utökat bredden av aktiviteter, men berättar att detta kan utvecklas ännu mer.

Elever berättar i intervju att genomförandet av undervisningen skiljer sig åt mellan klasserna vilket de säger påverkar i vilken utsträckning de får möjlighet att genomföra olika aktiviteter. Elever säger att det skiljer sig i hur de delas in i grupper och även i hur stor utsträckning som gruppindelningen görs av läraren. I de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört och av intervjuer med elever framkommer att elever får olika mycket utrymme i undervisningen beroende på hur gruppindelningen görs.

Undervisningens allmändidaktiska kvaliteteter

Skolinspektionen bedömer att det finns aspekter av undervisningens allmändidaktiska kvalitet som behöver utvecklas. Granskningen visar att eleverna överlag upplever lärandemiljön som trygg samtidigt som det framkommer att alla elever inte får ett tillräckligt stöd för att kunna delta i undervisningen. Vidare visar granskningen att undervisningen har en tydlig struktur och att eleverna vet vad de ska göra på lektionerna. Flera elever uttrycker också att undervisningen är varierad och erbjuder dem utmaningar. Det framgår dock att undervisningens syfte och mål är oklart för eleverna. Slutligen visar granskningen att eleverna får återkoppling på sina arbetsinsatser och i viss mån också ges tillfälle att reflektera över sitt lärande.

Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö

Skolinspektionen observerar inget annat än att lektionerna är fria från verbala kränkningar. Eleverna kan, utifrån observationerna, i huvudsak genomföra det innehåll som lärare planerat. I observationer finns dock situationer när elever stör varandra, till exempel syns elever som tränger sig när de står i kö och väntar, elever som går i vägen för varandra och elever som knuffas.

I intervju säger eleverna att de känner sig trygga, men att det kan förekomma hårda ord elever emellan under lektionerna, framför allt i matchsituationer. Eleverna säger att lärare ofta går in och markerar sådant språkbruk. Vidare berättar eleverna att lärarna är olika duktiga på att ingripa när det behövs och förklarar det med att läraren befinner sig olika nära sådana situationer och incidenter. Lärare uppger att de ingriper när de ser situationer och berättar att de i vissa situationer befinner sig på avstånd från elevgruppen.

Vid de observerade lektionerna syns elever som trots att de är ombytta inte deltar i undervisningen och det finns situationer när lärare inte uppmärksammar detta på ett konstruktivt sätt. Eleverna berättar i intervju att det finns elever som inte deltar i alla moment. Eleverna säger att deras lärare ofta peppar dem och på olika vis försöker uppmuntra dem att göra sitt bästa. Eleverna säger samtidigt att lärare ibland inte uppmuntrar dem i olika moment och några elever säger att de upplever att de bemöts olika, bland annat utifrån kön. Exempelvis uppger ett par pojkar att de tycker att en lärare ger flickorna fördelar i undervisningen. Lärarna säger att de pratar om hur de ska göra för att

inte göra skillnad mellan kön, men förklarar att elever har uppfattningen om att de mest hjälper tjejer och att vissa elever får mer uppmärksamhet än andra.

Under tre observerade lektioner ska elevernas arbetsprestationer bedömas och läraren filmar då eleverna medan de utför övningar i redskapsgymnastik. Lärare ger eleverna instruktioner om att de ska parvis ska stötta varandra i att utföra uppgifter. I observationer syns att alla elever inte gör det och vid ett par tillfällen syns hur elever stör varandra. Vid dessa observationer finns flera tillfällen när elever inte får stöd av lärare för att klara av olika uppgifter, en elev sitter exempelvis nästan en hel lektion och pratar om att den inte klarar av att genomföra uppgiften. Lärare säger att hen såg den sittande eleven och att när ett par elever är nära varandra så är det ingen bra kombination. Elever säger i intervju att lärare ofta hjälper dem när de har svårt att klara av något, men ger också exempel när lärare inte ger dem stöd.

Individanpassning, variation och utmaningar
Vid de observerade lektionerna ger lärarna instruktioner till elever om hur de kan genomföra aktiviteter på olika nivåer och med olika komplexitet. Exempelvis observeras flera tillfällen när lärare visar och förklarar för elever hur de kan genomföra övningar i redskapsgymnastik på olika svårighetsnivåer. Elever berättar i intervju att de tycker att undervisningen överlag är ganska varierad. Vidare säger elever att undervisningen oftast är anpassad till dem och att de kan få utmaningar eller själva välja svårighetsgrad. Lärarna berättar att de planerar undervisningen så att den anpassas till elevgruppens olika förkunskaper.

Tydlighet i mål, innehåll och struktur
Vid de observerade lektionerna berättar läraren vad lektionen ska handla om och vid enstaka tillfälle berörs även syftet och mål med undervisningen. Lärarna bryter också lektionen för att instruera och förklara olika moment. De olika moment och övningar som lektionerna innehåller ger eleverna svårare och mer komplexa övningar att arbeta med efterhand som lektionerna fortskrider.

Eleverna säger i intervju att lärare är tydliga med vad de ska göra på lektionerna, men berättar också att lärare sällan förklarar syftet och målen med undervisningen. Elever säger att om de frågar, så förklarar läraren varför de ska lära sig olika saker. Lärarna säger att de förklarar syftet med undervisningen, men säger också att de kan bli mer tydliga och försäkra sig om att eleverna förstår detta.

Uppföljning, återkoppling och reflektion över lärandet
Vid de observerade lektionerna finns flera exempel där lärare utifrån elevens insatser ger dem muntlig återkoppling på hur de utför olika moment. På lektionerna finns få exempel på tillfällen när läraren ställer frågor till eleverna i syfte att få dem att reflektera över sitt lärande. Vid avslutning av en lektion får eleverna dock självvärdera sin insats när de arbetat med att planera rörelser till musik. Eleverna ger i intervju några exempel på uppgifter som de arbetat med som handlat om att reflektera över vad de har lärt sig. Exempelvis säger elever att de fått uppgift som bland annat gav dem möjlighet att reflektera över konditionsförbättring. Eleverna säger att de får återkoppling på sina insatser i form av samtal med lärare. Eleverna berättar att den återkoppling som ges på lektioner oftast riktas till hela gruppen och främst är kopplad till den aktivitet som de utfört. Lärarna ger exempel

på uppgifter, bland annat inom hälsa och livsstil, som syftar till att eleverna ska reflektera över sin hälsa men säger också att de skulle vilja hinna med mer sådana reflekterande frågor.

Utvecklingsområden

I syfte att höja skolans kvalitet av undervisningen i idrott och hälsa behöver ett utvecklingsarbete främst genomföras inom följande områden:

- Rektor och lärare behöver se till att undervisningen genomförs så att alla elever får utvecklas utifrån sina förutsättningar. I detta ingår att undervisningen erbjuder alla elever stöd och uppmuntran och att skolan aktivt arbetar för att alla elever deltar i undervisningen.

- Rektor och lärare behöver se till att tydliggöra ämnets syfte och mål för eleverna.

Utifrån vad som har framkommit i granskningen av Södermöreskolans undervisning i idrott och hälsa kommer Skolinspektionen att genomföra en uppföljning av hur skolan utvecklar undervisning i ämnet.

Huvudmannen ska senast **den 21 september 2018** skriftligt redovisa till Skolinspektionen såväl planerade som faktiskt vidtagna åtgärder för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (Dnr 400-2017:3945) i de handlingar som sänds in.

Information om granskningen

Skolinspektionen genomför under våren 2018 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurs 7 till 9. Granskningen ska besvara följande två frågeställningar:

- I vilken utsträckning planeras och bedrivs undervisningen utifrån kursplanen?
- I vilken utsträckning genomförs undervisningen med allmändidaktiska kvaliteter?

I granskningen genomförs en enkätstudie för elever i årskurs 9 på 100 grundskolor och i detta urval besöks 23 av skolorna. Granskningens slutrapport kommer att publiceras i juni 2018.

I arbetet med bedömningarna har utredare Inger Börjesson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Mats Lundqvist
Enhetschef

Andreas Leo
Utredare

Mer information om granskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/idrott-och-halsa/

Bilagor

Bilaga 1	Granskningens författningsstöd
Bilaga 2	Rapport elevenkät